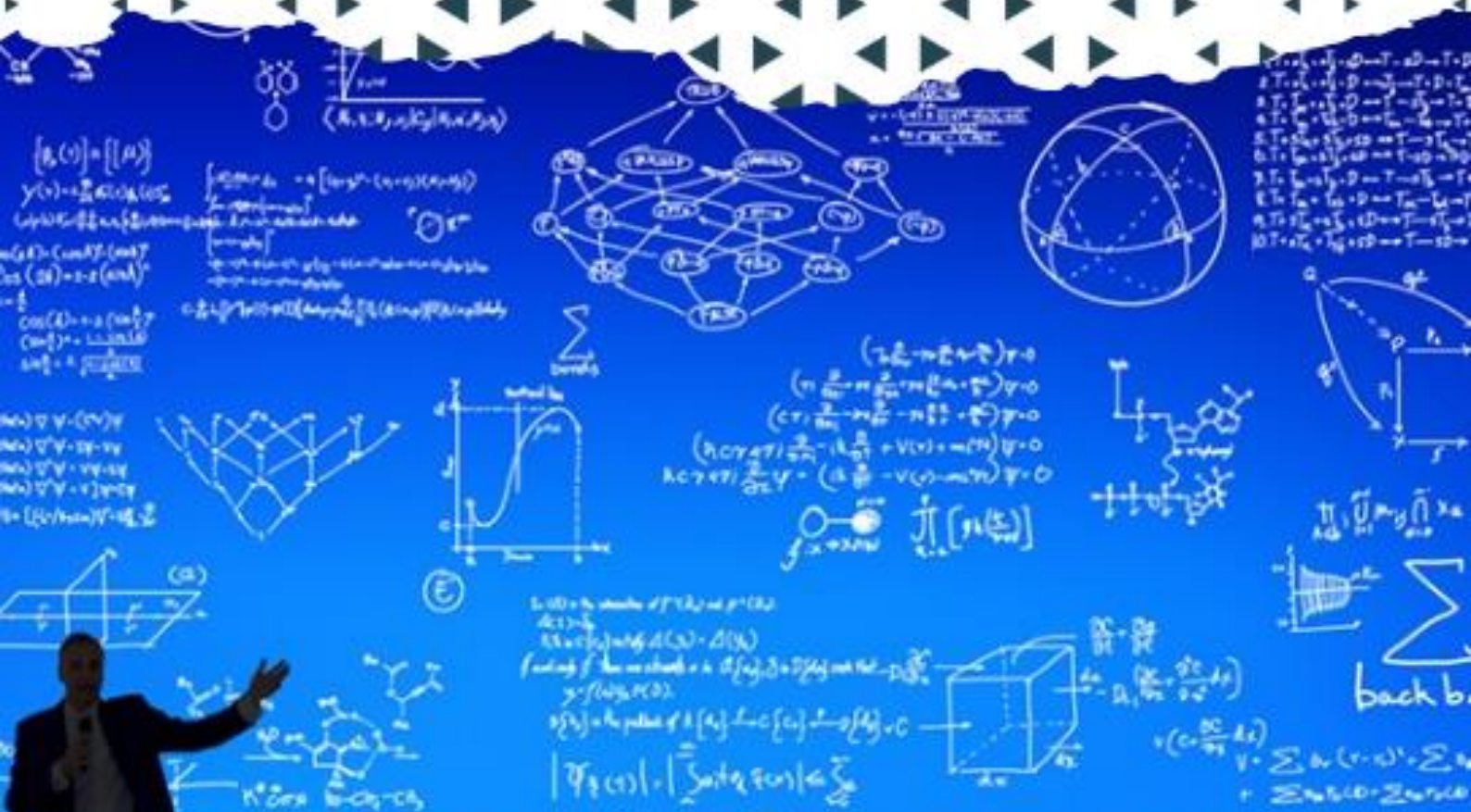

ZAMONAVIY ILM-FAN VA TA'LIM: MUAMMO VA YECHIMLAR ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

Google Scholar zenodo OpenAIRE

+998945668868

<https://innoworld.net>

2025

INNOVATIVE WORLD

«INNOVATIVE WORLD» ILMIY TADQIQOTLARNI QO'LLAB-
QUVVATLASH MARKAZI

«ZAMONAVIY ILM-FAN VA TADQIQOTLAR: MUAMMO VA
YECHIMLAR» NOMLI 2025-YIL № 1-SONLI ILMIY, MASOFAVIY,
ONLAYN KONFERENSIYASI

ILMIY-ONLAYN KONFERENSIYA TO'PLAMI
СБОРНИК НАУЧНЫХ-ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЙ
SCIENTIFIC-ONLINE CONFERENCE COLLECTION

Google Scholar

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

Directory of Research Journals Indexing

innoworld.net

QO'SHILGAN QIYMATNI GO'SHT ISHLAB CHIQRISHDA OPTIMALLASHTIRISH: XORIJIY VA O'ZBEK OLIMLARINING FIKRLARI

Mirzayeva Marxabo Abdullajonovna
Andijon qishloq xo'jaligi va agrotexnologiyalar
instituti 1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada go'sht ishlab chiqarishda qo'shilgan qiymatni optimallashtirishga oid xorijiy va o'zbek olimlarining turli yondoshuvlari ko'rib chiqiladi. Go'sht sanoatining samaradorligiga ta'sir etuvchi asosiy omillar tahlil qilinadi va sohaning raqobatbardoshligini oshirish uchun yo'llar taklif etiladi.

Kalit so'zlar: go'sht ishlab chiqarish, qo'shilgan qiymat, optimallashtirish, samaradorlik, qayta ishlash, bozor, kooperatsiya, davlat qo'llab-quvvatlashi.

Kirish

Mamlakatda chorvachilik mahsulotlari ishlab chiqarishni ko'paytirish hisobiga oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash, ishlab chiqarishning zamonaviy usullarini keng joriy etish, bu orqali qo'shilgan qiymat zanjirini yaratish, kooperatsiya munosabatlarini rivojlantirish, chorvachilik sohasi va uning tarmoqlarini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, shuningdek, mazkur sohada zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va ilm-fan yutuqlaridan samarali foydalanishni tashkil etish maqsadida O'zbekiston Respublikasida chorvachilik sohasi va uning tarmoqlarini rivojlantirish bo'yicha 2022 — 2026 yillarga mo'ljallangan dastur [1] ishlab chiqqilgan. Ushbu dastur go'sht ishlab chiqarishda qo'shilgan qiymatni oshirish bo'yicha davlat siyosatining asosiy yo'nalishlarini belgilaydi. Ushbu qaror doirasida chorvachilikni rivojlantirish, ishlab chiqarishni modernizatsiyalash, qayta ishlashni rivojlantirish, bozorlarga chiqish imkoniyatlarini kengaytirish va boshqa chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Go'sht ishlab chiqarish har bir mamlakatning oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Globalizatsiya va raqobatning kuchayishi sharoitida, ushbu sohada qo'shilgan qiymatni optimallashtirish muvaffaqiyatning asosiy omiliga aylanishi kerak. Ushbu maqolada biz xorijiy va o'zbek olimlarining bu muammoni hal etish bo'yicha qarashlarini ko'rib chiqamiz, umumiy tendensiyalarni va O'zbekiston uchun xos bo'lgan o'ziga xos jihatlarni aniqlaymiz.

Xorijiy olimlarning qarashlari

Xorijiy tadqiqotchilar, masalan, Jon D. Lorens, Darren M.G.M. Smit, Kristofor J.L. O'Donnell va Jeyms R. Kexo, o'zlarining ishlarida go'sht sanoatining iqtisodiy jihatlari katta e'tibor berishadi. Ular ishlab chiqarish va qayta ishlash samaradorligidan tortib, marketing strategiyalari va xalqaro savdoga qadar turli jihatlarni tahlil qiladilar.(1-jadval)

Xorijiy olimlarning qarashlari

1-jadval

	Olimlar	Asosiy Fikrlar	Yo'nalishlar
1.	Jon D. Lorens	Zamonaviy texnologiya larni joriy etish, hayvonlarning genetika sini yaxshilash va samaradorlikni oshirish.	Ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, texnologiyalarni joriy etish, boshqaruvni takomillashtirish.
2.	Darren M.G.M. Smit	Qayta ishlashni chuqurlashtirish va qo'shilgan qiymatni oshirish uchun yangi mahsulotlarni yaratish.	Go'shtni qayta ishlashni rivojlantirish, yuqori qo'shilgan qiymatga ega mahsulotlarni ishlab chiqarish.
3.	Kristofor J.L. O'Donnell	Marketing va bozor strategiyalarini samarali yaratish, iste'molchi xulqini va savdo kanallarini tahlil qilish.	Marketing va bozorlarni rivojlantirish, iste'molchi xulqini o'rganish, savdo kanallarini yaxshilash.
4.	Jeyms R. Kexo	Barqaror rivojlanishga e'tibor qaratish, ekologik jihatlarni hisobga olish va resurslardan samarali foydalanish.	Barqaror rivojlanish, ekologik jihatlarni, resurslarni samarali ishlatish.

Ushbu jadvalda xorijiy olimlarning go'sht ishlab chiqarish va qo'shilgan qiymatni oshirish bo'yicha fikrlari va takliflari keltirilgan. Har bir olimning fikrlari va ularning asosiy yo'nalishlarini tahlil qilaylik:

Jon D. Lorensning asosiy e'tibori ishlab chiqarish jarayonlarining samaradorligini oshirishga qaratilgan. U texnologiyalarni joriy etish va boshqaruvni takomillashtirish orqali ishlab chiqarish samaradorligini oshirishni ta'kidlaydi. Bu fikr go'sht sanoatining samarali va raqobatbardosh bo'lishini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega, chunki zamonaviy texnologiyalar va samarali boshqaruv ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytiradi va sifatni oshirishini;

Darren Smit go'shtni qayta ishlashni chuqurlashtirish va qo'shilgan qiymatni oshirishga alohida urg'u beradi. U yangi mahsulotlarni yaratish orqali go'sht sanoatining yuqori qo'shilgan qiymatli mahsulotlarga yo'nalishini ko'rib chiqadi. Bu fikr go'sht sanoatining iqtisodiy samaradorligini oshirishi va innovatsion mahsulotlar yaratish orqali raqobatbardoshligini ta'minlashi mumkinligini;

O'Donnellning qarashlari bozor strategiyalari va marketingga qaratilgan. Iste'molchi xulqini tahlil qilish va savdo kanallarini yaxshilash orqali go'sht mahsulotlarini targ'ib qilish va sotish samaradorligini oshirishga yordam beradi. Marketingni rivojlantirish orqali kompaniyalar o'z mahsulotlarini yaxshiroq joylashtirishi, iste'molchilarning talabiga mos mahsulotlar ishlab chiqishi va bozordagi o'rnini mustahkamlashi mumkinligini;

Kexo ekologik barqarorlikka katta e'tibor qaratadi. Go'sht ishlab chiqarish jarayonida ekologik ta'sirni kamaytirish va resurslardan samarali foydalanishni ta'minlashga intiladi. Bu fikrning o'ziga xos jihati shundaki, ekologik jihatlarni hisobga olish nafaqat atrof-muhitni muhofaza qilishga yordam beradi, balki barqaror rivojlanishni ta'minlash orqali uzoq muddatda go'sht sanoatining muvaffaqiyatli faoliyat ko'rsatishiga yordam berishini isbot qildilar.

Umuman olganda, ushbu olimlarning qarashlari go'sht sanoatining samaradorligini oshirish, qo'shilgan qiymatni yaratish, bozorni rivojlantirish va ekologik barqarorlikni ta'minlashga qaratilgan turli yondoshuvlarni o'z ichiga oladi. Har bir yondoshuv o'zining ijobiy ta'sirini ko'rsatishi mumkin va go'sht sanoatini yaxshilashda samarali qo'llanilishi mumkin.

O'zbek olimlarining qarashlari

O'zbek olimlari, masalan, **Husanov Islom**, **Sattorov Muzaffar**, **Shukurov Azamat** va **Ismoilov Anvar**, o'zlarining ishlarida O'zbekiston go'sht sanoatining o'ziga xos muammolarini va rivojlanish imkoniyatlarini tahlil qiladilar.(2-jadval)

O'zbek olimlarining qarashlari

2-jadval

	Olimlar	Asosiy Fikrlar	Yo'nalishlar
1.	Husanov Islom	Ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish, texnologiyalarni joriy etish va hayvonlarning genetikasini yaxshilash zarur.	Ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, hayvonlarning genetikasini yaxshilash.
2.	Sattorov Muzaffar	Go'shtni qayta ishlash va yuqori qo'shilgan qiymatli mahsulotlar yaratish, kichik ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlash.	Go'shtni qayta ishlash, yuqori qo'shilgan qiymatli mahsulotlarni ishlab chiqarish, kooperatsiya va davlat qo'llab-quvvatlash.
3.	Shukurov Azamat	Kichik ishlab chiqaruvchilarni kooperatsiyaga jalb qilish va davlat tomonidan moliyaviy yordam ko'rsatish zarur.	Kooperatsiya rivoji, davlat qo'llab-quvvatlashi, kichik ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlash.
4.	Ismoilov Anvar	Bozorlarni rivojlantirish va eksport imkoniyatlarini kengaytirish, logistik infratuzilmani yaxshilash.	Bozorlarni rivojlantirish, tashqi bozorlarga chiqish, logistika infratuzilmasini takomillashtirish.

O'zbek olimlarining go'sht sanoati rivojlanishi va qo'shilgan qiymatni oshirish bo'yicha fikrlarini umumiy tahlil qilishda quyidagi asosiy nuqtalarni ta'kidlash mumkin:

Husanov Islomning fikrlarida asosiy e'tibor ishlab chiqarish jarayonlarini zamonaviylashtirish va texnologik yangilanishlarga qaratilgan. Zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va hayvonlarning genetikasini yaxshilash orqali

samaradorlikni oshirishni taklif qilmoqda. Bu go'sht sanoatini rivojlantirishda muhim omil bo'lib, ishlab chiqarish jarayonlarining sifatini oshirishi va xalqaro bozorlarda raqobatbardoshligini ta'minlashga yordam berishin;

Sattorov Muzaffar go'sht sanoatining yuqori qo'shilgan qiymatli mahsulotlar ishlab chiqarishga yo'naltirilishini qo'llab-quvvatlaydi. Bu, o'z navbatida, qayta ishlash jarayonlarini chuqurlashtirishni talab qiladi. Shuningdek, kichik ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlashga urg'u berishi sanoatning barqaror rivojlanishiga yordam beradi. Kooperatsiya va davlat qo'llab-quvvatlash, ayniqsa kichik va o'rta bizneslar uchun muhimdir, chunki ular yirik ishlab chiqaruvchilar bilan raqobatlashish uchun zarur resurslarga ega emasligini;

Shukurov Azamat kichik ishlab chiqaruvchilarni kooperatsiyaga jalb qilishga katta e'tibor beradi. Kichik ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlash va ular o'rtasida kooperatsiyani rivojlantirish go'sht sanoatining o'ziga xos muammolarini hal qilishda muhim rol o'ynaydi. Bu nafaqat samarali ishlab chiqarishni ta'minlaydi, balki kichik fermerlar va ishlab chiqaruvchilarning iqtisodiy holatini yaxshilashga ham yordam berishini;

Ismoilov Anvar tashqi bozorlarga chiqish va eksport imkoniyatlarini kengaytirishga katta e'tibor qaratadi. Bu fikr O'zbekiston go'sht sanoatining xalqaro bozorda o'rnini mustahkamlash va iqtisodiy o'sishni ta'minlash uchun muhimdir. Shuningdek, logistika infratuzilmasini yaxshilash orqali mahsulotlarni tez va samarali yetkazib berish tizimi yaratish zarurligini ta'kidlaydilar.

Umuman olganda, O'zbek olimlarining fikrlarida go'sht sanoatining samaradorligini oshirish, raqobatbardoshligini ta'minlash va mamlakat iqtisodiyoti uchun foyda keltirishga qaratilgan turli yo'nalishlar keltirilgan. Har bir olimning takliflari O'zbekiston go'sht sanoatining rivojlanishi uchun muhim ahamiyatga ega.

Umumiy tendensiyalar va xulosalar

Xorijiy va o'zbek olimlarining ishlarini tahlil qilish natijasida quyidagi umumiy tendensiyalarni ajratib ko'rsatish mumkin:

- 1.Go'sht ishlab chiqarishda qo'shilgan qiymatni optimallashtirish sanoatning raqobatbardoshligini oshirishda muhim omil hisoblanadi.
- 2.Ishlab chiqarish samaradorligi, qayta ishlashni rivojlantirish, samarali marketing strategiyalari va davlat qo'llab-quvvatlashi muvaffaqiyatning asosiy omillari hisoblanadi.
- 3.Globalizatsiya va kuchaygan raqobat sharoitida go'sht sanoatining barqaror rivojlanishiga alohida e'tibor qaratish zarur.
- 4.O'zbekistonda esa, umumiy tendensiyalarga qo'shimcha ravishda, infratuzilma holati, texnologiyalarni rivojlantirish darajasi va davlat qo'llab-quvvatlashi zarurligi xususiyatlaridan kelib chiqqan holda o'ziga xos muammolar mavjud. Kichik ishlab chiqaruvchilar o'rtasida

kooperatsiya rivojlantirilishi va investitsiyalarni jalb qilish uchun qulay sharoitlar yaratilishi kerak.

Xulosa

Go'sht ishlab chiqarishda qo'shilgan qiymatni optimallashtirish murakkab va ko'p jihatli vazifa bo'lib, u kompleks yondoshuvni talab qiladi. Olimlar, amaliyotchilar va davlatning birlashgan sa'y-harakatlari go'sht sanoatini samarali va raqobatbardosh qilib yaratishga imkon beradi, bu esa mamlakatning oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash va iste'molchilarning ehtiyojlarini qondirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasida chorvachilik sohasi va uning tarmoqlarini rivojlantirish bo'yicha 2022 — 2026 yillarga mo'ljallangan dasturni tasdiqlash to'g'risida" 08.02.2022 yildagi PQ-120-son. <https://lex.uz/docs/5858728>

2. Dube, M.P., & Smith, T.R. (2019). *Sustainable Meat Production and the Environmental Impacts of Livestock Sector*. Cambridge University Press.

3. Lawrence, J.D., Smith, D.M.G.M., O'Donnell, C.J.L., & Kehoe, J.R. (2020). *Economic Aspects of Meat Processing and Marketing Strategies*. Journal of Agricultural Economics, 45(2), 225-241.

4. Husanov, I., Sattorov, M., Shukurov, A., & Ismoilov, A. (2022). *Samarali go'sht sanoatini rivojlantirish va qo'shilgan qiymatni oshirish*. Tashkent: O'zbekiston Qishloq Xo'jaligi Akademiyasi.

5. Shukurov, A., & Sattorov, M. (2021). *Kooperatsiya va davlat qo'llab-quvvatlash: O'zbekistonda go'sht sanoatini rivojlantirish*. Journal of Agricultural Development, 37(4), 12-18.

